

Napjaim hordaléka

A természettudományok múzeumainak megszállott vezetői adtak egymásnak találkozózt Kaposvárott szeptember 6–8-án. Hivatalosan a XIII. országos találkozó volt. Beszámoltak egymás gondjairól, s mindenki az ókori főnőiak eléggé el nem ítéltet találmányát, a pénzt hiányolta. Ám minderről megfeledkezünk, amikor a részletes programokat teljesítettük. Jártunk a Drávánál, amely ma még határvonal a béke és a békétlenség között. De meddig, kérdeztem magamtól, miközben a megszállott kutatók nagyboldogan gyűjtötték a kis rovarokat, lepkéket, gyarapítva gyűjteményüket. A Dráva Nemzeti Park ősborkásai, Heresznye, Vízvár ligeterdői, Csokonyavisonta fás legelői talán épp a gyakran „senki földjévé” vált helyzetnek köszönheti érintetlenségét.

Kaposvár Rippl-Rónai József festőművészről elnevezett múzeuma őrzi Külső-és Belső-Somogyország népeinek kultúrtörténetét. István király által legyőzött és kivégzett, az ősi pogány hithez ragaszkodó, ma azt mondanánk, csökönyösen konzervatív Koppány fejedelem hazája nem is olyan elmaradott vidék, mint ahogy azt innen a 8-a műút környékéről gondolnánk. Kaposvár azon kevés városok egyike, ahol még nem jártam. A meglepetés erejével hatott rám a széles sétálóutca, a múlt század és századelőn épült kétszintes kertes családi házakkal telepített utcárai, amelyek nagy területen követhető. Csak ajánlani tudom annak, akinek az útja arrafelé visz, ne sajnáljon néhány órát a város megtekintésére. Persze érthetik itt is apró kellemetlenségek az embert. A sétáló utca egyik kávézójának nyitott teraszán, amikor jegyzeteim rendeztem, a legtermészetesebben kért cigarettát a társadalom legalsó lépcsőfokáról régen lelépett kissé borostás képű – mint ahogy ő fogalmazott. – „csóró kaposvári legény”. Ezért nem kellett volna ilyen messze mennem. Elkövették ezt már velem Ajkán is a parkírozóban, csak itt „az Isten nevében uram néhány forintot adjon kenyerre, a jó Isten megáldja érte” kísérszöveggel tették. De a kaposvári „csóró legény” „pumpolása” nem okozott akkora bosszúságot, mint

az Egészségpénztár hivalkodó környezetbe nem illő hatalmas háromszintes csupa ablak, csupa sarkos kiképzésű épülettömbjének látványa. Mellette kontrasztként a '70-es évek építészetét tükröző kocka alakú Megyei Művelődési Otthon található, amelyről foltokban hullik a mozaikcsempe burkolata. Egy szinttel kevesebb az Egészségpénztárból gondolom épp elég lett volna, s jutott volna a beteg kultúránk ápolását szolgáló háznak is egy kis morzsa. Az Egészségpénztárról jut eszembe, hogy itthon hagytam a jó öreg gyomorfekélyemet csillapító gyógyszerem. A patikában recept nélkül kértem egy dobozzal. „Drága lesz az uram” – így a kaposvári patikus. Mégis mennyi – kérdeztem. 2100 forint – hangzott a „fekélyt gyógyító” válasz. Ennek hallatára úgy döntöttem, hogy ha negyven éve gyógyszerrel „békében” vagyok vele, egy napot még fájhat 2100 Ft-ért. Legalább tudom mostmár – látva az épületet – nem kótyavetelték el a gyógyszerek egyre emelkedő árát. Ez a ma. S a tegnapi, a múlt Kaposvár mellett Szenna faluban a néhány régi

zsupfedelese falusi házat bemutató skanzenben látható. Az alacsony, mestergerendás „tisztaszoba” látványa, s a konyha nyitott kéménye a búboskemencével csak a fiataloknak kuriózum. Én bele tudom képzelni – mivel még láttam hasonlót – a falusi lányokat, ahogyan guzsalyról fonják a fonalat, s a legényeket, amint kapkodják az orsót. S ha sikerült elkapniuk – vagy szándékosan elejtették a lányok – mert az a fránya orsó is csak arra gurult, amerre a lány akarta, elkapni is csak a kiszemeltnek, vagy az udvarlónak volt szabad. A játékszabályokat nem ismerő legény afféle paraszti párbajnak nézhetett elé hazafelémenet. Ezek voltak az egykori „falusi diszkók”, ahol a kellemest a hasznossal kötötték össze a fiatalok. El kellene mennem egyszerűen a mai diszkóba is, hogy lássam a kellemes mellett mi a hasznos benne.

Nincs elegendő pénz a múzeumokra, a kutatásokra, írtam a bevezető mondatokban. Ám mégsem egészen így van. Ha egy hazánkba szalajtott, külföldön élő atyafi abból az 5 millióból idejön, körülnéz, létesít naponta egy-két

ceget, s hozomra milliókat tud áfa-visszatérítéssel szerezni, akkor csak velünk pipogya, lepkéket kergető, ásványokat, használt bányagépeket gyűjtő múzeumi emberekkel van a baj. Hasonló módszereket nem vagyunk képesek kiötlölni. Mert kérdelem én, hol az a bíróság, amely elmarasztalna, ha néhány millió áfa-csalással bővíteni tudnánk a múzeumot? Én ezt a fiatalembert nem zárnám börtönbe, hanem olyan helyre tenném, ahol a hozzá hasonló szerencselovagok körmére nézhetne. Illő tiszteletdíját sokszorosán megkeresné, és pénzügyminiszterünk is elégedett lehetne, nem kerülne konfliktusba az Alkotmánybíróság elnökhelyettesével, aki azt mondotta, nem akar mélyebbre sülyedni az ominózus vitában, mint a pénzügyminiszter. Ám ha a jogállam egyik letéteményese plénum előtt azt mondja, hogy a Bokros úr hazudik, akkor már nem tudom hogy ki áll a sülyedésben magasabban vagy mélyebben. Én azonban helyettük is úgy elszomorodtam e vita hallatán, hogy mint állampolgár „lejjebb” már nem szégyelhetem magam.

Kozma Károly

A tiszta beszédről...

Néha előbukkan emlékeimből egy kép: keresztbe vetett lábakkal ül egy széken a kandalló előtt, pipával szájában, karjait jobb térdén pihentetve.

Ahogy beszélni kezd, izzik körülötte a levegő, színesek a szavai. Kepeket, mozgást, eseményt varázsol közénk Montágh Imre. Neve sokaknak ismerős, a televízióban nem régen ismételték beszédművelő sorozatát.

Lenyűgöző előadó volt. „Tiszta beszéd” című, beszédtechnikai gyakorlatokat tartalmazó könyve alapmű. Használják logopédusok, óvónők és tanítónők, magyar szakos tanárok, sőt főiskolai, egyetemi oktatók is. Tanultak-tanulnak belőle színészek, politikusok, közéletben szereplő emberek is.

A hétköznapokban is nagy hasznát vehetjük! Mert a legfontosabb állítólag a jó megjelenés, de rögtön utána az: Hogyan szólalunk meg? Egy rossz megjelenést helyre lehet hozni egy tiszta, értelmes megszólalással, de a legjobb megjelenés is romba dőlhet, ha megszólalásunkból hiányzik az érthetőség, szabotosság. A BESZÉD A LEGTÖKÉLETESEBB KIFEJEZŐ MOZGÁS (kifejező mozgások még a gesztus és a mimika).

A beszédet nem örököljük, hanem a szüleinktől, illetve gyermekkori környezetünktől tanuljuk. Úgy beszélünk, ahogyan velünk beszéltek az első négy-öt évben. Beszédszerveinket viszont örököljük.

A rossz hangadottság, a torz fogynöves, sőt még a nyelvmozgás ügyetlensége is öröklődik, a fogékony hallással, a labilis beszédtempóval együtt.

Veleszületett adottságainkat azonban fejleszthetjük...

A könyv bevezetőjéből idéztem eme mondatokat.

A legfontosabb dolgok egyike életünkben a beszéd! Szinte minden ténykedésünk fontos eleme... Tanuljunk meg élni vele, szükségünk van rá!

Édesanyánk becéző szavaitól hosszú az út az első nyilvános megszólalásig. „Beszélni nehéz” – de muszáj!

A magyar nyelv nagyon gazdag, színes, árnyalt. Mellőzzük a sablonos, közhelyekkel teli beszédet, ezáltal életünk is színesebb lesz!

Nagy Károly